

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Vaňouse a soudkyň Mgr. Ivany Mlejnkové a Mgr. Věry Modlitbové v právní věci

žalobce: [osobní údaje žalobce]
sídlem [adresa], [PSČ] [obec a číslo]
zastoupený advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]
sídlem [adresa]
proti
žalovanému: [osobní údaje žalovaného]
bytem [adresa]
zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]
sídlem [adresa]

o zaplacení 1 474 639,87 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. září 2022, č. j. 32 Cm 48/2018-193, a proti usnesení téhož soudu ze dne 31. října 2022, č. j. 32 Cm 48/2018-214, ve znění opravného usnesení ze dne 6. února 2023, č. j. 32 Cm 48/2018-226,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. září 2022, č. j. 32 Cm 48/2018-193, a usnesení ze dne 31. října 2022, č. j. 32 Cm 48/2018-214, ve znění opravného usnesení ze dne 6. února 2023, č. j. 32 Cm 48/2018-226, se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Městský soud v Praze (dále též jen., soud prvního stupně“ či., soud“) ve výroku označeným rozsudkem zamítl žalobu na zaplacení částky ve výši 1 474 639,87 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši stanovené nařízením vlády č. 355/2013 Sb., z částky 1 474 639,87 Kč za období od [datum] do zaplacení (bod I. výroku), žalobci [příjmení] servis [právnícká osoba] (dále jen., žalobce“) zaplatit žalovanému [jméno] [příjmení] (dále jen., žalovaný“ nebo., druhý žalovaný“) do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů částku ve výši 231 416 Kč k rukám zástupce žalobce (bod II. výroku), a deklaroval, že o náhradě nákladů státu bude rozhodnuto v samostatném usnesení (bod III. výroku).

2. Usnesením ze dne 31. 10. 2022, č. j. 32 Cm 48/2018-214, ve znění opravného usnesení ze dne 6. 2. 2023, č. j. 32 Cm 48/2018-226 (dále též jen., usnesení o nákladech státu“), rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit státu na nákladech řízení 2 858,35 Kč na účet soudu prvního stupně do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení.

3. Šlo v pořadí již o druhé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, když proti jeho v pořadí prvnímu (žalobě zcela vyhovujícímu) rozsudku ze dne 11. 9. 2019, č. j. 32 Cm 48/2018-62 (dále jen., první rozsudek“), podal žalovaný [číslo] (správně druhý žalovaný – poznámka odvolacího soudu) odvolání, přičemž tento rozsudek vůči žalovanému [číslo] (správně prvnímu žalovanému - poznámka odvolacího soudu) nabyl právní moci. K odvolání druhého žalovaného Vrchní soud v Praze (dále též jen., odvolací soud“) usnesením ze dne 23. 11. 2020, č. j. 13 Cmo 14/2017-81 (dále jen., kasační rozhodnutí) ve vztahu mezi žalobcem a druhým žalovaným první rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Soud prvního stupně vyšel zejména z toho, že:

(1) Žalobou podanou dne [datum] se žalobce domáhal vůči žalovaným [jméno] [jméno] (dále jen., první žalovaný“) a [jméno] [příjmení] (dále opět jen., žalovaný“ nebo., druhý žalovaný“, společně též., žalovaní“), aby jim byla společně a nerozdílně uložena povinnost zaplatit částku ve výši 1 474 639,87 Kč, a to z titulu náhrady škody, kterou způsobili žalobci v důsledku porušení povinnosti vyplývající z ustanovení § 98 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), zakotvených v § 99 téhož zákona, tj. v důsledku porušení povinnosti podat včas a řádně insolvenční návrh na majetek společnosti [právnícká osoba] v likvidaci, [IČO] (dále jen., Dlužník“).

(2) Žalovaní společně navrhli žalobu zamítnout. Uvedli zejména, že jim povinnost podat insolvenční návrh nevznikla. [příjmení] existovaly určité závazky po splatnosti více než 3 měsíce, to však byly sporné pohledávky žalobce. Dlužník disponoval majetkem a aktivy, které byly způsobilé dané závazky pokrýt, jednalo se zejména o vlastní pohledávky vůči třetím osobám. Dlužník též vyvíjel aktivní podnikatelskou činnost. Tyto skutečnosti vyplývají z daňového přiznání k dani z příjmu právnických osob, výkazu zisku a ztrát a z rozvahy, vše za rok 2012. Žalovaní tímto vyvrátili domněnku platební neschopnosti a dle jejich názoru i finanční stav Dlužníka.

5. Rozsudek soud prvního stupně odůvodnil zejména tak, že:

(1) Žalovaný [jméno] [příjmení] byl jednatelem Dlužníka od [datum] a [jméno] [jméno] od [datum] (správně byli oba žalovaní jednatele [příjmení] od [datum] – viz úplný výpis z obchodního rejstříku – poznámka odvolacího soudu), v obchodním rejstříku je vyznačeno datum zániku funkce obou jednatelů dnem [datum] (správně jim funkce obou jednatelů Dlužníka zanikla dnem [datum], ke dni [datum] byli jako jednatele pouze z obchodního rejstříku vymazáni – viz úplný výpis z obchodního rejstříku - poznámka odvolacího soudu). V průběhu valné hromady konané dne [datum] došlo k odvolání žalovaných z funkce dosavadních jednatelů Dlužníka a jejich nahrazení [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení]. Žalovaný [jméno] [příjmení] byl tak v období

od [datum] do [datum] (správně od [datum] do [datum] – poznámka odvolacího soudu) jednatelem dlužníka.

(2) Smlouva o dílo na zednické práce na díle [obec] K7, na jejímž základě bylo plněno, byla uzavřena mezi žalobcem a Dlužníkem dne [datum], cena díla byla sjednána ve výši 991 464 Kč a z této částky bylo plněno 50 000 Kč a 70 000 Kč. S touto smlouvou souvisí dohoda o uznání závazku ze dne [datum], jíž Dlužník uznal svůj závazek co do částky 499 016 Kč a tuto částku se zavázal uhradit do [datum]. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10. 3. 2014, č. j. 5 Cm 106/2012-90 (dále jen „rozsudek 5 Cm 106/2012“), bylo Dlužníku uloženo zaplatit žalobci částku 741 956 Kč s příslušenstvím a smluvní pokutu ve výši 249 508 Kč; tento rozsudek nabyl právní moci dne [datum] a vykonatelnosti dnem [datum]. Pohledávku na základě pravomocného rozsudku 5 Cm 106/2012 v celkové výši 974 207,50 Kč, pohledávku ve výši 286 970,36 Kč z titulu smluvní pokuty ve výši 0,5 % za každý den z prodlení z uznané částky 499 016 Kč a příslušenství - zákonný úrok z prodlení, pak žalobce přihlásil do insolvenčního řízení.

(3) Dle přiznání k dani z příjmu právnických osob Dlužníka za rok 2012 je výsledek hospodaření zisk ke dni [datum] ve výši 1 324 989 Kč, součástí je nedoplatek daně v částce 215 270 Kč. S tímto souvisí Platební kalendář povinných záloh vyplývající z daňového přiznání, kde je uvedeno datum splatnosti a zálohy na daň se dnem [datum] částka 53 900 Kč, [datum] částka 53 900 Kč, [datum] částka 53 900 Kč, Rozvedení věcné náplně částek vykázaných formuláři DPPO, kdy rozpis hodnot řádku 112 nezaplacené smluvní pokuty a úroky z prodlení částka 197 500 Kč, výkaz zisku ztráty druhově členěný teď mě od [datum] a Rozvaha v plném rozsahu sestavená dne [datum].

(4) Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 11. 2. 2014, č. j. 73 Cm 36/2013-7, došlo k jmenování likvidátora Dlužníka, jímž se stal Ing. [jméno] [příjmení], ... který zjistil úpadek společnosti a dne [datum] podal insolvenční návrh na společnost ...

(5) Městský soud v Praze usnesením ze dne 12. 3. 2016, č. j. MSPH 91 INS 5490/2016, zjistil úpadek Dlužníka a na jeho majetek vyhlásil konkurs. Insolvenčním správcem stanovil JUDr. [jméno] [příjmení], který v rámci svého výlehu se nebyl k pohledávkám Dlužníka vyjádřit, s tím, ... že má za to, že jednatele Dlužníka s insolvenčním správcem nespolupracovali.

(6) Po prohlášení konkursu bylo zjištěno, že Dlužník má celkem 7 věřitelů s celkový výší pohledávek 1 923 186,89 Kč, když nejvýznamnějšími věřiteli je žalobce a [právnícká osoba] s.r.o. (dále jen „[právnícká osoba]“). Pohledávka žalobce (P5) činila částku 1 512 455,87 Kč a pohledávka [právnícká osoba] (P4) činila částku 341 734,46 Kč, když se jedná o faktury splatné v období od [datum] (správně od [datum] – poznámka odvolacího soudu) do [datum].

(7) V rámci insolvenčního řízení Dlužníka bylo usnesením ze dne 27. 2. 2018, č. j. MSPH 91 INS 5498/2016-B-13 (správně MSPH 91 INS 5490/2016-B-13 - poznámka odvolacího soudu), schváleno rozvrhové usnesení, ve spojení se sdělením insolvenčního správce o provedení rozvrhu ze dne [datum] (B-16), byla žalobci v rámci rozvrhu vyplacena částka 48 085,94 Kč (správně 37 816 Kč - poznámka odvolacího soudu).

6. Soud – cituje § 3 odst. 1 až 5, § 98 odst. 1 a 2, a § 99 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona):

(1) Pro odpovědnost žalovaného má soud za rozhodné období od [datum] do [datum], ... když uvedené období představuje období jednateleství žalovaného.

(2) Soud se na prvním místě zabýval splněním podmínek úpadku, tak jakou jsou vymezeny v § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona. Splnění podmínky ve smyslu § 3 odst. 2 insolvenčního zákona (představující podstatné zastavení plateb části peněžních závazků) nebylo prokázáno. Co se týče podmínky ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona (neplnění závazků po dobu delší než 3

měsíce po splatnosti), jsou takovými pohledávkami pohledávky žalobce (viz uznání závazku ze dne [datum] co do částky 499 016 Kč, které byly přiznány rozsudkem 5 Cm 106/2012.

(3) Ve smyslu splnění druhé podmínky se soud zabýval problematikou vzniku závazku Dlužníka vůči žalobci, když tento závazek vznikl na základě smlouvy o dílo ze dne [datum], byl částečně Dlužníkem uznán, a byl žalobci přiznán rozsudkem 5 Cm 106/2012, „Jedná se tedy do doby rozhodnutí soudu o neochotu Dlužníka plnit“. Další neplněnou pohledávkou (neplněnými pohledávkami) v období [datum] - [datum] byly pohledávky [právnícká osoba] splatné [datum] (datum 3 měsíce po splatnosti - [datum]) ve výši 39 578 Kč, splatné [datum] (datum 3 měsíce po splatnosti - [datum]) ve výši 3 480 Kč, splatné [datum] (datum 3 měsíce po splatnosti - [datum]) ve výši 43 553 Kč, [datum] (datum 3 měsíce po splatnosti - [datum]) ve výši 4 652 Kč, dále ve výši 130 Kč a ve výši 4 060 Kč, splatné [datum] (datum 3 měsíce po splatnosti - [datum]) ve výši 63 299 Kč, Celkem se jedná o částku po splatnosti ve výši 158 622 Kč, nicméně jedná se o jednoho ze dvou věřitelů, když u druhého věřitele (žalobce) byla uznaná část splatná [datum]. Druhá podmínka § 3 odst. 2 insolvenčního zákona tedy po zhodnocení uvedeného je splněna“.

(4) Třetí podmínka - nemožnost uspokojení prostřednictvím výkonu rozhodnutí nebo exekuce (po vydání rozhodnutí soudu, které nabylo právní moci) nastala až mimo období [datum] - [datum] - tedy minimálně v období, kdy se o případném úpadku (bývalý) jednatel nedozvěděl a dozvědět se o této skutečnosti by pro jednatele bylo minimálně velice problematickým.

(5) Jelikož byla splněna (alternativně alespoň) jedna z podmínek § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, soud posuzoval kumulativní splnění podmínek úpadku ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona v období [datum] - [datum]. Soud se zabýval první podmínkou (uvedeného ustanovení), kterou je mnohost věřitelů. V průběhu řízení bylo prokázáno, že v rozhodném období byla po splatnosti pohledávka [právnícká osoba] (v té době po splatnosti 3 měsíce) v celkové výši 158 622 Kč. Další pohledávkou byla pohledávka žalobce ve výši 741 956 Kč, Nicméně v té době probíhalo soudní řízení (na základě žaloby ze dne [datum]) a o nároku žalobce bylo rozhodnuto až dne [datum], když výrok soudního rozhodnutí je v částce 499 016 Kč od [datum], v částce 217 390 Kč od [datum], v částce 25 550 Kč od [datum]. Tedy podle tohoto rozsudku v uvedené době pohledávka žalobkyně existovala. Nicméně do doby vynesení rozsudku soud dospěl k závěru, že se jednalo o neochotu [právnícká osoba] k plnění a ke splatnosti částky došlo až nabytím právní moci rozsudku, tedy až dnem [datum]. Ke vzniku mnohosti věřitelů, jejichž součástí byla žalobkyně tedy došlo až počínaje dnem [datum]. Soud tak s ohledem na vedení soudního řízení dospěl k závěru, že se v daném období jednalo o neochotu [právnícká osoba] k plnění a nebyla tak (v danou chvíli) splněna ani třetí podmínka neschopnosti k plnění závazků. Uvedené v roce 2012 opak soud dává (krom vedení soudního sporu) do souvislosti s daňovým přiznáním [právnícká osoba] za uvedený rok (2012), když v daném roce výsledek hospodaření činil částku 1 324 989 Kč a nedoplatek daně činil částku 215 270 Kč ... Pokud soud hodnotil uvedené důkazy každý samostatně a všechny ve vzájemné souvislosti, dospěl k závěru, že se jednalo o neochotu k plnění, nikoliv o naplnění podmínek úpadku podle § 3 odst. 1 InsZ, když tyto podmínky musí být splněny kumulativně a v posuzované věci nebyly v předmětném období splněny hned dvě z uvedených podmínek. Došlo tedy k převodu společnosti, která nesplňovala podmínky úpadku. Skutečnost, že společnost skončila v úpadku a následně v likvidaci je pak odpovědností jednatele [příjmení] a [příjmení]“.

7. Soud prvního stupně na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že v rozhodném období Dlužník v úpadku nebyl, žalovanému tak ve smyslu § 98 insolvenčního zákona povinnost podat insolvenční návrh jménem Dlužníka nevznikla, a zároveň tak ani nemohla vzniknout jeho odpovědnost ve smyslu § 99 insolvenčního zákona.

8. Žalobu proto zamítl, a o náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 142 odst. 1 o. s. ř., a jelikož byl žalovaný ve věci procesně úspěšný, přiznal mu nárok na náhradu nákladů řízení.

9. Proti tomuto rozsudku podal žalobce včasné tzv. blanketní odvolání, jež doplnil, navrhoval, aby jej odvolací soud změnil tak, že žalobě vyhově v plném rozsahu a žalobci přizná náhradu nákladů řízení jak před soudem prvního stupně, tak před soudem odvolacím, event. aby napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, přičemž argumentoval zejména tím, že:

(1) Soud prvního stupně učinil mimo jiné závěr, že další pohledávkou byla pohledávka žalobce ve výši 741 956 Kč, jež podle rozsudku 5 Cm 106/2012 v rozhodné době existovala, nicméně dospěl k závěru, že do doby vynesení tohoto rozsudku se jednalo o neochotu Dlužníka k plnění, a že ke splatnosti částky došlo až nabytím právní moci tohoto rozsudku, tedy až dnem [datum], a až k tomuto datu vznikla mnohost věřitelů.

(2) Soud prvního stupně přitom pominul, že pohledávku žalobce za Dlužníkem ve výši 499 016 Kč, ohledně které byla dne [datum] žalobcem vystavena faktura [číslo] znějící původně na 569 016 Kč, byla splatná dne [datum], a sám Dlužník ji uznal dohodou o uznání závazku ze dne [datum] a zavázal se ji uhradit do [datum]. Proto nelze dospět k závěru, jenž učinil soud prvního stupně, tj. že ke splatnosti došlo až nabytím právní moci rozsudku 5 Cm 106/2012, tj. dnem 6. 5. 2014.

(3) Své závěry odůvodnil soud prvního stupně též daňovým přiznáním Dlužníka za rok 2012, s tím, že v tomto roce výsledek hospodaření činil částku 1 324 989 Kč a nedoplatek daně činil částku 215 270 Kč, a uzavřel, že: „Pokud soud hodnotil uvedené důkazy každý samostatně a všechny ve vzájemné souvislosti, dospěl k závěru, že se jednalo o neochotu k plnění, nikoliv o naplnění podmínek úpadku podle § 3 odst. 1 InsZ, když tyto podmínky musí být splněny kumulativně a v posuzované věci nebyly v předmětném období splněny hned dvě z uvedených podmínek.“

(4) Tyto závěry jsou v příkrém rozporu s poučením, které soud prvního stupně udělil na jednání konaném dne [datum], kdy konstatoval, že: „Na žalovaného přechází povinnost tvrzení a důkazní povinnost ohledně skutečnosti, že k úhradě svých splatných závazků byl dlužník schopen. Soud konstatuje, že důkazy, které strana žalovaná soudu předložila, představující přiznání k dani právnických osob a výkaz zisků a ztrát - druhové členění a rozvaha v plném rozsahu, nejsou uspokojivými důkazy, na základě kterých by soud mohl dospět k vyvrácení domněnky, že [právnická osoba] byla v úpadku“.

(5) Žalobce proto z opatrnosti ve svém doplnění žaloby ze dne [datum] navrhnul, aby v řízení byl k majetkovým poměrům Dlužníka vypracován znalecký posudek z oboru ekonomika soudem ustanoveným znalcem, a to přinejmenším na podkladě provedených listinných důkazů před soudem, tj. také v předmětném řízení všech dostupných účetních výkazů Dlužníka. Znalec by totiž mohl učinit závěr, že majetkové poměry Dlužníka nemohou bez dalšího vyplývat pouze, z daňového přiznání za rok 2012, jak pro žalobce zcela překvapivě uzavřel soud prvního stupně v napadeném rozsudku, resp. by mohl učinit závěr o tom, že Dlužník mohl být v úpadku, i když vykazoval uvedený výsledek hospodaření (zisk).

(6) Napadený rozsudek byl pro žalobce zcela nepředvídatelný, když nedostal od soudu prvního stupně žádný prostor při posledním jednání, konaném dne [datum], k vyjádření se ke zcela opačnému hodnocení listinných důkazů oproti jednání předchozím (mj. právě jednání konanému dne [datum]). Žalobce i při přednesu závěrečného návrhu vycházel z toho, že žalovaný nesplnil výzvu soudu dle poučení a nedoložil v koncentrační lhůtě žádné další listinné důkazy k prokázání majetkových poměrů Dlužníka, když daňové přiznání za rok 2012 bylo hodnoceno soudem prvního stupně jako nedostatečné. Žalobce byl o tak diametrální změně hodnocení důkazů, přitom bez změny důkazní situace, vyrozuměn soudem až bezprostředně před vyhlášením rozsudku, po přednesu - z uvedených důvodů jen stručného - závěrečného návrhu, tj. bez možnosti jakékoliv reakce. Žalobce proto trvá i v odvolacím řízení na svém důkazním návrhu znaleckým posudkem k majetkovým poměrům Dlužníka v době, kdy byli jejími jednateli žalovaní.

10. Žalobce se včas odvolal rovněž proti usnesení o nákladech státu, navrhoval, aby je odvolací soud zrušil a rozhodl o náhradě nákladů státu dle výsledku odvolacího řízení, eventuálně věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Odvolací soud podle § 212 a 212a o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a aniž dle § 214 odst. 2 písm. d) téhož zákona nařizoval jednání, a dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky ani pro jeho potvrzení, ani pro jeho změnu.

12. Z § 7 insolvenčního zákona vyplývá, že nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

13. Soud k projednání žaloby (pokud nezvolí postup dle § 115a nebo § 153a odst. 4 o. s. ř.) vždy nařídí jednání a provede při něm dokazování ke zjištění skutkového stavu za přiměřeného užití § 122 a násl. o. s. ř. na základě důkazních návrhů účastníků řízení (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). Přitom soud respektuje úpravu § 118a o. s. ř., tj. ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylicil všechny rozhodné skutečnosti nebo nikoli úplně (popř. soud nahlíží na právní posouzení věci jinak než účastník), anebo se ukáže, že účastník dosud nenavrl důkazy potřebné k prokázání všech sporných skutečností, soud jen vyzve k náležitému doplnění skutkových tvrzení či označení potřebných důkazů. Jednotlivé důkazy provede při jednání způsobem předepsaným v příslušných ustanoveních o. s. ř. (v případě důkazu listinou způsobem předepsaným v § 129 odst. 1 o. s. ř.), přičemž dá přítomným účastníkům příležitost vyjádřit se ke všem takto provedených důkazům (§ 123 o. s. ř.); při jejich hodnocení postupuje za přiměřeného užití pravidel stanovených v § 132 a násl. o. s. ř. Soud přitom může vzít za svá skutková zjištění i shodná tvrzení účastníků (§ 120 odst. 4 o. s. ř.). To znamená, že svoje meritorní rozhodnutí o žalobě (rozsudku) - tj. vyhovění žalobě či její zamítnutí - může opřít jen o taková právně významná (rozhodná) skutková zjištění, která buď mají původ v nesporných tvrzeních účastníků (jde o skutečnosti, jež mezi nimi nejsou sporné), anebo jsou založena na řádně provedeném dokazování.

14. Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé.

15. Soud je povinen v odůvodnění uvést, které skutečnosti významné pro rozhodnutí ve věci byly dokazováním, shodnými tvrzeními účastníků nebo jiným zákonným způsobem prokázány, a které nikoliv. U každé jednotlivé prokázané i neprokázané skutečnosti musí vyjádřit, jak k tomuto závěru dospěl, tj. jak tyto důkazy hodnotil, zejména jde-li o důkazy protichůdné, a proč nevyhověl všem návrhům účastníků a vedlejších účastníků. Jednotlivé prokázané skutečnosti je třeba promítnout do závěru o skutkovém stavu věci, který je rozhodný pro její právní posouzení (srovnej např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2008, sp. zn. 32 Odo 1561/2006, ze dne 3. 11. 2009, sp. zn. 32 Cdo 4263/2008, ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2316/2010, nebo ze dne 4. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4501/2017).

16. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 22 Cdo 2821/2014, s přihlédnutím k judikatuře Ústavního soudu dále vyložil, že zaprvé soudní rozhodnutí musí být výsledkem předvídatelného postupu soudu, kdy účastníci nemohou být s ohledem na dosavadní průběh řízení překvapeni rozhodnutím soudu. Zadruhé, vycházejí-li účastníci při právním hodnocení věci ze stávající ustálené judikatury, nemůže rozhodnutí v jejich věci vykazovat známky svévolného

odchýlení se od ní, ale případné odlišné rozhodnutí musí soud založit na relevantních důvodech a argumentech, jež musejí být účastníkům vysvětleny v odůvodnění tohoto rozhodnutí. A zatřetí předpokladem předvídatelnosti soudního rozhodování je existence právní úpravy, jejíž vlastností je srozumitelnost a určitost jako obecný předpoklad předvídatelnosti její aplikace soudy (k tomu srovnej usnesení Ústavního soudu ze dne [datum], sp. zn. II. ÚS 4809/12). Řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže odvolací soud vydal tzv. překvapivé rozhodnutí. Překvapivým je takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků předvídat. Tak je tomu tehdy, kdy soud posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení nikdy netvrdil či nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudu prvního stupně (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1019/2009, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy, 2010, [číslo] str. 324 a násl., pod pořadovým [číslo]). Překvapivými rozhodnutími jsou taková rozhodnutí, jejichž přijetím je účastník řízení zbaven možnost skutkově a právně argumentovat; jedná se o rozhodnutí, jež z pohledu předcházejícího řízení originálním způsobem posuzují rozhodovanou věc (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007 – dále jen, „rozsudek 28 Cdo 5378/2007“). K uvedeným závěrům se souhrnně přihlásil Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 23. 7. 2012, sp. zn. 22 Cdo 1747/2012 (proti tomu rozhodnutí byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost usnesením ze dne [datum], sp. zn. I. ÚS 4083/2012), přičemž zdůraznil, že vychází při vymezení překvapivého rozhodnutí z pojetí zastávaného judikaturou Ústavního soudu ČR, která ho spatřuje v tom, že odvolací soud vydal rozhodnutí, jež nebylo možno na základě skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně předvídat, čímž byla účastníku řízení odňata možnost právně a skutkově argumentovat ve vztahu k otázce, která se s ohledem na právní názor odvolacího soudu jevila jako významná pro jeho rozhodnutí, a bylo mu tak znemožněno reálně a efektivně hájit před soudem svá práva (k tomu srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne [datum], sp. zn. I. ÚS 220/04, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2004, sešit 34, pod pořadovým [číslo]; nálezy Ústavního soudu ze dne [datum], sp. zn. II. ÚS 322/03, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2005, sešit 39, pod pořadovým [číslo] nebo nálezy Ústavního soudu ze dne [datum], sp. zn. I. ÚS 503/05, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2006, sešit 40, pod pořadovým [číslo]).

17. Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, pro nečinnost účastníka (v důsledku nesplnění povinnosti uložené účastníku ustanovením § 120 odst. 1 větou první o. s. ř.) nebo vůbec (objektivně vzato) nemohla být prokázána. Závěr o tom, že účastník neunesl důkazní břemeno, lze učinit jen tehdy, jestliže zhodnocení důkazů, které byly za řízení provedeny (§ 120 odst. 2 věty druhé o. s. ř.), neumožňuje soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení účastníka a ani o tom, že by bylo nepravdivé (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 22 Cdo 3519/2011, nebo rozsudek ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4762/2010). O důkazní povinnosti a o důkazním břemenu je soud povinen účastníky poučit (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 762/2001 uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod číslem SJ [číslo]).

18. Poučení o důkazní povinnosti podle § 118a odst. 3 o. s. ř. přitom soud poskytne nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý sporné tvrzení prokázat, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání, a jestliže proto (z důvodu neunesení důkazního břemene) by účastník nemohl být ve věci úspěšný (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2604/2009).

Postup podle ustanovení § 118a odst. 3 přichází v úvahu jen tehdy, jestliže účastníky navržené (případně i nenavržené, ale provedené) důkazy nedostačují k tomu, aby byl objasněn skutkový stav věci; postačují-li v řízení skutečněná tvrzení a navržené (či nenavržené, ale provedené) důkazy pro objasnění skutkové stránky věci, není třeba k poučení podle ustanovení § 118a odst. 3 přistupovat (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3773/2007). Proto založit své rozhodnutí na závěru, že účastník přítomný při jednání neunesl důkazní břemeno, může soud jen tehdy, jestliže takovému účastníkovi předtím bezvýsledně poskytl poučení podle ustanovení § 118a odst. 3 (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 5117/2009).

19. Odvolací soud ve svém kasačním rozhodnutí formuloval zejména (mimo jiné) následující závazné právní názory:

(1) Žalobce tíží (mimo jiné) povinnost tvrzení a důkazní povinnost o tom, že Dlužník byl v úpadku (v kterékoli z jeho forem - § 3 insolvenčního zákona), že žalovaný porušil povinnost podat insolvenční návrh na majetek Dlužníka bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku Dlužníka (§ 98 insolvenčního zákona), a že žalobci vznikla v souvislosti s tímto porušením právní povinnosti škoda (bod 25.).

(2) Úpadek je vymezen v § 3 insolvenčního zákona, jednak ve formě platební neschopnosti a jednak ve formě předlužení. Vymezení úpadku má vliv i na povinnost podat insolvenční návrh podle § 98 insolvenčního zákona (bod 26.).

(3) Žalobce tvrdí, že žalovaný porušil povinnost podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co Dlužník byl v úpadku minimálně ke dni [datum] ve formě platební neschopnosti (bod 27.).

(4) Dlužník je v úpadku ve formě platební neschopnosti, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit (§ 3 odst. 1 insolvenčního zákona) (bod 28.).

(5) Přitom se má za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže (mimo jiné) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona) (bod 29.).

(6) Je nutné odlišovat neschopnost hradit dluhy od neochoty hradit dluhy. Neschopnost hradit dluhy musí být objektivní. Při úpadku ve formě platební neschopnosti se schopnost dlužníka uhradit splatné závazky posuzuje nejen podle výše částek, s nimiž dlužník aktuálně disponuje (hotovost nebo zůstatek na bankovním účtu dlužníka), ale také podle jiného majetku dlužníka (movitých a nemovitých věcí, pohledávek a jiných majetkových hodnot). Teprve tehdy, není-li dlužník schopen využít k úhradě v insolvenčním řízení osvědčených splatných závazků ani tento svůj jiný majetek (např. pro omezení dispozic s tímto majetkem nebo pro jeho obtížnou zpeněžitelnost či dobytost), nepřihlíží se k němu při úvaze o tom, zda je dlužník v platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona (k tomu např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 113/2013, sen. zn. 29 NSČR 23/2011, sen. zn. 29 Cdo 4180/2016) (bod 30.).

(7) Je na žalovaném, aby vyvrátil vyvratitelnou domněnku Dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky. Na žalovaného tak přechází povinnost tvrzení a důkazní povinnost ohledně skutečností, že k úhradě svých splatných závazků byl Dlužník schopen (bod 31.).

(8) Jak plyne z odůvodnění napadeného rozsudku, soud prvního stupně neposuzoval, zda vyvratitelná domněnka Dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky byla vyvrácena tvrzením žalovaného a k tomu navrženými důkazy, že Dlužník v rozhodné době měl disponibilní majetek, kterým by byl schopen pokrýt své splatné závazky (bod 32.)

(9) Soud prvního stupně (jen) konstatoval, že žalovaní převedli své obchodní podíly v nepoctivém úmyslu vyhnout se plnění závazků Dlužníka a že v této souvislosti neprokázali důvody pro zproštění odpovědnosti za škodu. Tyto úvahy ale nijak nevypovídají o (ne) důvodnosti obrany druhého žalovaného o vyvrácení vyvratitelné domněnky platební neschopnosti Dlužníka, a tedy o osvědčení (či prokázání) úpadku Dlužníka jako základního předpokladu odpovědnosti druhého žalovaného za škodu vzniklou žalobci porušením povinnosti podat včas a řádně dlužnický insolvenční návrh (bod 33.).

(10) Soud prvního stupně také nevysvětlil, zda se druhý žalovaný dozvěděl (nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět) o úpadku Dlužníka v době, kdy byl jeho jednatelem (bod 34.).

(11) Napadený rozsudek soudu prvního stupně tak odvolací soud shledal v tomto směru nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, a zrušil proto rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadeném rozsahu ve vztahu mezi žalobcem a druhým žalovaným (§ 219a odst. 1 písm. b), odst. 2 o. s. ř.) a v tomto rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

(12) V dalším řízení se soud prvního stupně vypořádá s obranou druhého žalovaného o vyvrácení vyvratitelné domněnky úpadku Dlužníka ve formě platební neschopnosti podle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, přičemž na základě tvrzení druhého žalovaného a jím navržených důkazů posoudí, zda Dlužník v rozhodné době (na konci roku 2012) měl skutečně disponibilní majetek k úhradě splatných závazků. Podle výsledku posouzení této dílčí otázky se pak bude případně zabývat splněním dalších předpokladů odpovědnosti druhého žalovaného za škodu způsobenou žalobci porušením povinnosti podat včas a řádně dlužnický insolvenční návrh (včetně toho, zda se druhý žalovaný dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku Dlužníka před ukončením funkce jednatele [příjmení]).

20. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že:

(1) Na jednání konaném (po vydání kasačního rozhodnutí) dne [datum] (protokol na č. l. 87) mimo jiné soud prvního stupně (soudkyně JUDr. [jméno] [příjmení]) sdělil obsah kasačního rozhodnutí. Poté soud zaznamenal, že poučil zástupce účastníků dle, „... § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. ve smyslu usnesení citovaného shora Vrchního soudu v Praze, zejména tak ve vztahu k odst. 25, 30, 31 a 37 tohoto rozsudku“, a zároveň je poučil o následcích, „... pokud by svá tvrzení a důkazní návrhy nedoplňli“, ke splnění výzev jim poskytl lhůtu do [datum].

(2) V podání doručeném soudu dne [datum] (č. l. 91) žalovaný uvedl zejména: Dlužník disponoval majetkem a aktivy, které byly s to závazky po splatnosti pokrýt a sanovat; jednalo se o vlastní pohledávky vůči třetím osobám (aniž by žalovaný specifikoval jednu jedinou takovou pohledávku, její výši a dobytost); Dlužník vyvíjel aktivní podnikatelskou činnost a z ní vyplývala tudíž další schopnost závazky, „krýt“, tyto skutečnosti vyplývají zejména z přiznání k dani z příjmu, výkazu zisku a ztrát, a z rozvahy (to vše za rok 2012).

(3) Na dalším jednání, konaném dne [datum] (protokol na č. l. 100), mimo jiné soud prvního stupně (soudce JUDr. Mgr. [jméno] [příjmení], Ph. D., jemuž byla věc nově přidělena k rozhodování, dále jen, „nový soudce“) upozornil (aniž by sdělil obsah dosavadních přednesů a provedených důkazů), že dle bodu 31. kasačního rozhodnutí je na žalovaném, aby vyvrátil domněnku Dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky, a že na žalovaného přechází povinnost tvrzení a důkazní povinnost ohledně skutečností, že k úhradě svých splatných závazků byl Dlužník schopen. Současně soud konstatoval, že k důkazu předložené přiznání k dani z příjmu, výkaz zisku a ztrát – druhé členění a rozvaha v plném rozsahu, nejsou uspokojivými důkazy, na základě nichž by soud mohl dospět k vyvrácení domněnky, že dlužník byl v úpadku (aniž by žalovanému adresoval výzvu dle § 118a odst. 3 o. s. ř.).

(4) Po několika dalších jednáních, konaných ve věci (na nichž soud prvního stupně prováděl dokazování), na jednání konaném dne [datum] (protokol na č. l. 178) - poté, co vyslechl

předvolané svědky - soud prvního stupně poučil účastníky dle § 119a o. s. ř., oba účastníci (jejich zástupci) shodně uvedli, že, ... nemají další návrhy na doplnění dokazování a skutkových tvrzení“. Po přednesu závěrečných návrhů a následném přerušení jednání soud prvního stupně vyhlásil rozsudek.

21. Stran procesního postupu soudu prvního stupně je v první řadě třeba vytknout, že dle protokolu o jednání konaném ve věci dne [datum] nový soudce nerespektoval ustanovení § 119 odst. 3 o. s. ř., dle něhož došlo-li ke změně v obsazení soudu, předseda senátu na začátku dalšího jednání sdělí obsah přednesů a provedených důkazů, což nový soudce ani v nejmenším neučinil.

22. Zásadám shrnutým shora (body 13., 17. a 18.) pak soud prvního stupně dostal pouze potud, že žalovaného, na němž spočívalo břemeno tvrzení a důkazní ohledně toho, že Dlužník nebyl v rozhodné době v úpadku, resp. že (navzdory nastolené vyvratitelné domněnce platební neschopnosti) byl schopen uhradit své tehdy splatné závazky, na jednání konaném dne [datum] poučil a vyzval dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. k označení tvrzení a důkazů k jejich prokázání. Soudu prvního stupně je však v souvislosti s tím třeba vytknout, že poučení a výzvu v tomto směru učinil pouhým odkazem na odůvodnění kasačního rozhodnutí, aniž by jakkoliv konkretizoval rozhodná tvrzení, která je třeba doplnit. Žalovaný na tuto výzvu podáním doručeným soudem dne [datum] (č. l. 91) sice včas reagoval (tj. nebyl nečinný), ovšem zjevně nedostatečně, na což soud prvního stupně žalovaného na jednání konaném dne [datum] upozornil, ovšem vytkl mu pouze, že neunáší břemeno důkazní, přestože v první řadě nadále absentovala konkrétní tvrzení o majetku, z něhož by byl Dlužník schopen existentní pohledávky svých věřitelů uspokojit. Pokud totiž za takový majetek žalovaný označil pohledávky Dlužníka vůči jeho dlužníkům, tyto nekoncretizoval, neboť neuvedl údaje o osobách těchto dlužníků, ani o výši, splatnosti a dobytosti těchto pohledávek. Soud prvního stupně za této situace pochybil, když žalovaného (opětovně, resp. s řádným poučením) nevyzval dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. k označení tvrzení, jakož i důkazů k jejich prokázání, k vyvrácení domněnky úpadku dlužníka v rozhodné době.

23. Odvolací soud se pak zcela ztotožňuje se žalobcem, že napadený rozsudek je (čitankovým) případem tzv. překvapivého rozhodnutí (viz judikатурní závěry citované v bodě 16.), neboť na jednání konaném dne [datum] soud prvního stupně zpřístupnil svůj závěr, že k důkazu předložené listiny, tj. přiznání k dani z příjmu za rok 2012, výkaz zisku a ztrát – druhé členění a rozvaha v plném rozsahu, nejsou uspokojivými důkazy, na základě nichž by soud mohl dospět k vyvrácení domněnky, že Dlužník byl v rozhodné době v úpadku. V příkrém rozporu s tímto stanoviskem, aniž by na změnu svého názoru upozornil účastníky, dospěl k závěru (jímž odůvodnil pro žalobce nepříznivý rozsudek), že právě těmito listinnými důkazy žalovaný domněnku úpadku dlužníka v rozhodné době vyvrátil.

24. V souvislosti s tím je dále třeba soudu prvního stupně vytknout, že při závěru, dle něhož byla vyvrácena domněnka, že Dlužník byl v rozhodné době v úpadku, vycházel pouze z přiznání k dani z příjmu za rok 2012, výkazu zisku a ztrát – druhé členění a rozvahy. Jedná se totiž pouze o účetní výstupy, jež (bez dalšího) nevypovídají ničeho o tom, zda Dlužník v rozhodné době disponoval (konkrétním) majetkem, z něhož byl schopen uspokojit pohledávky žalobce a [právnícká osoba]. Především však (jak v bodě 22. shora uvedeno) ohledně disponibilního majetku dlužníka absentovala konkrétní tvrzení žalovaného, jež měla být těmito důkazy prokázána, a s ohledem na absenci těchto tvrzení nebylo ani důvodu zadávat žalobcem navrhovaný znalecký posudek.

25. V situaci, kdy soud prvního stupně zatížil řízení procesními vadami, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a k jejichž existenci odvolací soud přihlíží s úřední povinností (§ 212a odst. 5 o. s. ř.), odvolací soud napadený rozsudek v bodě I. výroku podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a dle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. věc vrátil k dalšímu řízení. Totožně odvolací soud postupoval v případě bodu II. a III. výroku napadeného rozsudku, a též v případě usnesení o nákladech státu, jež jsou na bodu I. výroku rozsudku závislé (§ 212 písm. a) o. s. ř.).

26. V dalším řízení soud prvního stupně – respektujíc závazné právní závěry odvolacího soudu formulované shora – zejména:

(1) Při zahájení dalšího jednání v souladu s § 119 odst. 3 o. s. ř. předseda senátu řádně sdělí obsah přednesů a provedených důkazů.

(2) Vyzve žalovaného dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. k označení tvrzení, jakož i důkazů k jejich prokázání, k vyvrácení domněnky úpadku Dlužníka v rozhodné době (bude přitom vycházet z toho, že oba žalovaní byli dle úplného výpisu z obchodního rejstříku jednatelem [příjmení] od [datum] a funkce jednatele jim zanikla dnem [datum]). Zejména žalovaného vyzve k tomu, aby vyličil rozhodné skutečnosti, tj. uvedl konkrétní skutkové okolnosti, které ho vedou k závěru, že Dlužník nebyl v rozhodné době v úpadku, zejména aby doplnil tvrzení o majetku Dlužníka (movitých a nemovitých věcech, pohledávkách a jiných majetkových hodnotách; v případě žalovaným zmiňovaných pohledávek je pak třeba, aby je identifikoval údaji o osobách dlužníků těchto pohledávek, o jejich výši, splatnosti a dobytosti), který Dlužník v rozhodné době vlastnil a který byl schopen využít k úhradě pohledávek svých věřitelů (jejichž existence byla v řízení prokázána), a označil důkazy k prokázání svých tvrzení, a to zejména těch, k jejichž doplnění byl vyzván předcházející výzvou, s tím, že důkazy musejí být označeny tak, aby bylo zřejmé, k prokázání které konkrétní právně významné skutečnosti má být ten který navržený důkaz proveden.

(3) Pokud žalovaný rozhodná skutková tvrzení doplní a označí důkazy k jejich prokázání, soud důkazy provede a zhodnotí je jak jednotlivě, tak ve vztahu k ostatním provedeným důkazům, a učiní skutkový a právní závěr o tom, zda domněnku existence úpadku dlužníka v rozhodné době má za vyvrácenou, či nikoli. [příjmení] přitom přiměřeně vycházet z judikatury Nejvyššího soudu ohledně předpokladů zjištění úpadku dlužníka z hlediska jeho neschopnosti platit své splatné závazky vůči vícerym věřitelům ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona, a případné vyvratitelné domněnky takové platební neschopnosti dlužníka nastolené některou ze skutkových podstat vymezených v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, která je ustálena na těchto závěrech:

1/ To, že je dána (v insolvenčním řízení osvědčena nebo prokázána) některá ze skutkových podstat popsaných v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, zakládající vyvratitelnou domněnku dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky, vede jen k tomu, že na dlužníka (po dobu, po kterou domněnka trvá) přechází povinnost tvrzení a důkazní povinnost ohledně skutečnosti, že k úhradě svých splatných závazků schopen je. Dlužník vyvrátí domněnku své platební neschopnosti ve smyslu § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, jakmile v insolvenčním řízení osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny splatné závazky těch věřitelů, jež má insolvenční soud pro účely rozhodnutí o věřitelském insolvenčním návrhu za osvědčené (doložené) (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2012, sen. zn. 29 NSČR 38/2010, uveřejněné pod [číslo] 2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen, „R 83/2012“), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2013, sen. zn. 29 NSČR 113/2013, uveřejněné pod [číslo] Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen, „R 45/2014“).

2/ Není-li dlužník schopen využít pohledávky, které má za svými dlužníky k úhradě svých závazků, nepřihlíží se při úvaze o tom, zda dlužník je ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona v úpadku ve formě platební neschopnosti, ani k výši těchto pohledávek (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2010, sen. zn. 29 NSČR 10/2009, uveřejněné pod [číslo] Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen, „R 80/2011“), R 45/2014). Takto formulovaný závěr má zcela zjevně obecnou platnost i ve vazbě na jiný majetek dlužníka, jenž by měl či mohl být použit k uhrazení pohledávek dlužníkových věřitelů (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sen. zn. 29 NSČR 36/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. 29 NSČR 23/2011, uveřejněné pod [číslo] 2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen, „R 43/2012“), R 83/2012, R 45/2014).

3/ Věřitel, jenž svou pohledávku vůči dlužníku může vzhledem k majetkovým poměrům dlužníka bez obtíží vydobýt výkonem rozhodnutí (exekucí), nemůže uspět s insolvenčním návrhem. Insolvenční řízení není dalším (vedle vykonávacího či exekučního řízení) řízením určeným primárně k prosazení individuálního nároku věřitele nebo věřitelů dlužníka, nýbrž (v intencích ustanovení § 1 písm. a) insolvenčního zákona) slouží k řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužnickovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů (srovnej R 83/2012, R 45/2014).

4/ Při zkoumání schopnosti dlužníka hradit pohledávky věřitelů osvědčené při rozhodování o úpadku dlužníka není podstatné, zda věřitelé mohou ohledně těchto pohledávek ihned přistoupit k výkonu rozhodnutí či exekuci (zda již mají exekuční titul), ale to, zda by je mohli bez obtíží vymoci z dlužníkovu majetku výkonem rozhodnutí (exekucí), kdyby exekuční titul měli (srovnej R 45/2014).

5/ Schopnost dlužníka uhradit splatné závazky se posuzuje nejen podle výše částek, s nimiž dlužník aktuálně disponuje (hotovost nebo zůstatek na bankovním účtu dlužníka), ale také podle jiného majetku dlužníka (movitých a nemovitých věcí, pohledávek a jiných majetkových hodnot). Teprve tehdy, není-li dlužník schopen využít k úhradě v insolvenčním řízení osvědčených splatných závazků ani tento svůj jiný majetek (např. pro omezení dispozic s tímto majetkem nebo pro jeho obtížnou zpeněžitelnost či dobytost), nepřihlízí se k němu při úvaze o tom, zda je dlužník v platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona (srovnej R 80/2011, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sen. zn. 29 NSČR 46/2011, usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 36/2009, R 43/2012 a R 45/2014).

6/ [příjmení] dlužníka, který argumentuje hodnotou svého majetku, může být úspěšná i při posuzování úpadku ve formě platební neschopnosti, doloží-li dlužník, že osvědčené pohledávky věřitelů lze vzhledem k jeho majetkovým poměrům bez obtíží vydobýt výkonem rozhodnutí (exekucí) (srovnej usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 119/2014).

7/ Nevyvrátí-li dlužník v průběhu insolvenčního řízení o insolvenčním návrhu věřitele některou z domněnek uvedených v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, je tím ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona osvědčena dlužníkovu neschopnost platit své splatné závazky, nikoliv však existence „více věřitelů“ dlužníka ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona ani existence peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti“ ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona (srovnej R 45/2014).

(4) Pokud dospěje k závěru, že žalovaný domněnku úpadku Dlužníka v rozhodné době nevyvrátil, bude se zabývat tím, zda a kdy se žalovaný, v době, kdy byl jednatelem Dlužníka, dozvěděl (nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět) o úpadku Dlužníka.

(5) Z provedených důkazů (či nesporných tvrzení účastníků) pak vyvodí příslušné skutkové závěry, přičemž vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy (či nesporná tvrzení účastníků) svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil. Skutkové závěry po právní stránce náležitě zhodnotí, a v závislosti na tom znovu ve věci rozhodne, a řádně a srozumitelně rozsudek zdůvodní. S ohledem na kasaci napadeného rozsudku rozhodne též o náhradě nákladů vzniklých v řízení před ním i v odvolacím řízení v novém rozhodnutí ve věci.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k/ o. s. ř.).

Praha 31. října 2023

JUDr. Petr Vaňous
předseda senátu